

Національного банку України. – 2014. – № 6. – С.40-47

3. Колодізев О. М. Безпека банківської діяльності / О. М Колодізев, І. Г. Курочкіна, О. М. Штаер. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 204 с.

УДК 336.1

Вергун М. О., к.е.н.
Київський національний університет
технологій та дизайну

СУТНІСТЬ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Поняття «бюджетна безпека держави» є синтезованим, що поєднує сутнісні характеристики таких категорій як «фінансова безпека держави», «державний бюджет», «бюджетна система держави», «бюджетна політика держави». З огляду на вищезазначене, основні сутнісні характеристики поняття «бюджетна безпека держави» можуть бути сформульовані з урахуванням таких ключових аспектів:

По-перше, бюджет є одним із найважливіших інститутів економічного суверенітету держави, а тому бюджетна безпека є основним елементом системи економічної і фінансової безпеки держави. Бюджет як найбільший централізований фонд фінансових ресурсів держави є матеріальною базою її існування та основною формою ресурсного забезпечення реалізації економічної стратегії держави, оскільки забезпечує акумулювання коштів, необхідних для фінансування потреб держави та проведення державної внутрішньої і зовнішньої економічної політики [1].

За формою прояву бюджет є основним фінансовим планом, в якому відображається діяльність держави та місцевих органів влади і управління. Важливою характеристикою бюджету як фінансового плану є склад і структура доходів і видатків, а також їхня частка у бюджетах усіх рівнів. Адже бюджет – це не просто розпис доходів і видатків держави, а віддзеркалення її економічної і соціальної, міжнародної та оборонної, а головне – фінансової політики.

Зважаючи на вищезазначене, основна мета бюджетної політики держави полягає у найповнішій мобілізації фінансових ресурсів та оптимальному їх розподілі між галузями економіки, територіями та верствами населення для задоволення потреб розвитку суспільства.

До бюджетних методів регулювання економічних і соціальних процесів відносять: податки, які впливають на розвиток виробництва товарів, попит на них та їх пропозицію; бюджетне фінансування загальнодержавних програм, розвиток соціальної сфери і соціальний захист громадян; фінансова підтримка окремих галузей і підприємств для вирівнювання економічних умов їх функціонування або розвитку (через субвенції, пільгові, безпроцентні кредити та ін.); створення за рахунок бюджетних коштів спеціальних фондів, резервів для попередження диспропорцій у розвитку економіки.

Бюджет як найбільший централізований фонд грошових коштів держави відіграє пріоритетну роль у забезпеченні стабілізації економічного і соціального розвитку держави. Інструментом такої стабілізації виступають резервні фонди (оборотна касова готівка, стабілізаційний фонд, Резервний фонд Кабінету Міністрів України), що формуються на випадок здійснення непередбачених видатків, що не носять постійного характеру. Таким чином, бюджетна безпека як носій суверенітету та важлива умова забезпечення стабільного і ефективного соціально-економічного розвитку держави є невід'ємною і пріоритетною складовою її фінансової та економічної безпеки.

По-друге, з позицій статичного підходу бюджетну безпеку розглядають як систему кількісних і якісних параметрів, що характеризують стан забезпечення бюджетної ліквідності і бюджетної дієздатності та в комплексі з іншими індикаторами стану фінансової безпеки держави відображають рівень її стійкості і стабільності [2].

По-третє, об'єктом забезпечення бюджетної безпеки є система пріоритетних збалансованих фінансових інтересів держави. Така збалансованість чи гармонізація фінансових інтересів є важливою умовою підвищення надійності бюджетної безпеки держави та забезпечення фінансової

стійкості і стабільності фінансової системи держави в цілому. У першу чергу така збалансованість фінансових інтересів держави має здійснюватися з фінансовими інтересами суб'єктів господарювання і населення, між державою і адміністративно-територіальними утвореннями. У даному випадку фінансова безпека буде базуватися не лише на бюджетному потенціалі, але й на фінансовому потенціалі інших суб'єктів економічних відносин [3].

Відтак, бюджет є одним із найважливіших інститутів економічного суверенітету держави, його основні критерії та параметри відіграють роль ключових індикаторів оцінки її фінансової стійкості і стабільності, а характер бюджетної політики, у вирішальній мірі, визначає вектори національної стратегії розвитку, спрямованої на зміцнення фінансової та економічної безпеки держави.

З огляду на вищезазначене, під поняттям бюджетна безпека слід розуміти стан забезпечення платоспроможності держави з урахуванням балансу доходів і видатків державного й місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів. В цілому бюджетна безпека держави зумовлюється розміром бюджету, рівнем перерозподілу ВВП через бюджет, складом і структурою доходів і видатків бюджету, обсягом останніх на душу населення, розміром, характером та рівнем дефіциту бюджету, методами фінансування останнього, масштабами бюджетного фінансування, особливостями протікання бюджетного процесу (важливу роль при цьому відіграє досконалість та ефективність бюджетного планування, своєчасність прийняття та повнота виконання бюджету), рівнем бюджетної дисципліни. Разом з тим, бюджетна безпека держави у значній мірі залежить від рівня розвитку економічної та фінансової системи держави, характеру економічної і, зокрема, фінансової політики держави.

Література

1. Бюджетний менеджмент : [підручник] / [В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.]; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
2. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави. Статика

процесу забезпечення. Підручник / За ред. професора Б.Кравченка. – К. : «Кондор», 2002. – 302с.

3. Ліпкан В.А. Національна безпека України. – Навчальний посібник. – Кондор. – 2008. – 552 с.

УДК 332.012.324.336.712(477)

Бабіна Н.О., к.е.н., доцент
Натрошвілі Г.Р., к.е.н.
Київський національний університет
технологій та дизайну

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ВІТЧИЗНЯНИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Ефективне управління економічною безпекою – це завдання, яке гостро стоїть перед банківськими та іншими фінансовими установами в сучасних умовах функціонування економіки країни, оскільки банківська система України виявилась особливо чутливою до економічної і політичної нестабільності.

Останніми роками зберігається тенденція зниження кількості вітчизняних фінансових установ, в першу чергу банків. Аналіз динаміки професійних учасників фінансового ринку України дозволяє зробити висновок про існування проблеми забезпечення їх економічної безпеки.

Функціонування вітчизняних ринків фінансових послуг відбувається в несприятливому середовищі, що не дає можливості ефективно протидіяти негативному впливу внутрішніх та зовнішніх загроз і небезпек.

Незважаючи на те, що банківська безпека, як складова фінансової безпеки країни, визнана на державному рівні, усвідомлення необхідності управління економічною безпекою серед власників, менеджерів та інших стейкхолдерів банків нині перебуває на критично низькому рівні.

Під управлінням економічною безпекою фінансових установ пропонуємо розуміти процес планування й організації комплексної системи економічної безпеки, забезпечення її усіма необхідними для виконання її функцій видами ресурсів і контроль рівня економічної безпеки, якого вдалося досягти у